

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milady Haplové a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce **I. I. S.**, zast. Mgr. Tomášem Těmínem, advokátem se sídlem Praha 1, 28. října 1001/3, proti žalovanému **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 10 Az 184/2003 – 61 ze dne 8. 4. 2004,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví citovaný rozsudek Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. U-4416/VL-07-P01-99, ze dne 14. 7. 2003. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovateli k jeho žádosti udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Současně žalovaný rozhodl, že se na stěžovatele vztahuje překážka vycestování podle ust. § 91 zákona o azylu.

Městský soud v Praze se ztotožnil se závěry žalovaného, že stěžovatel v průběhu celého azylového řízení neuvedl ani nenaznačil, že by jeho trestní stíhání v zemi původu bylo zahájeno v důsledku jeho předchozího uplatňování politických práv a svobod a nebo zastávání určitých politických názorů a že by se pro konkrétní, veřejně deklarované či projevené názory stal státní moci nepohodlným. Soud dále konstatoval, že ani po skončení soudního řízení mu nejsou politické názory žalobce známy. Nebylo tudíž prokázáno, že by byl žalobce

pronásledován, resp. trestně stíhán za uplatňování politických práv a svobod nebo pro své politické názory, ani že by pro tyto názory byl kriminalizován. Soud proto neshledal aplikaci ust. § 12 zákona o azylu žalovaným nesprávnou. Dovozuje-li stěžovatel důvod pro udělení azylu z definice pronásledování podle ust. § 2 odst. 5 zákona o azylu, uvedl Městský soud v Praze, že i kdyby bylo v případě stěžovatele takto definované pronásledování naplněno, nezakládalo by samo o sobě důvod pro udělení azylu. Bylo by jej s to založit pouze ve spojení s důvody podle ust. § 12 zákona o azylu, které však u stěžovatele prokázány nebyly. Namítá-li žalobce, že žalovaný porušil ustanovení o prodloužení lhůty k vydání rozhodnutí, není podle soudu zřejmé, jaké závěry z takového případného porušení žalobce dovozuje. Uvedená námitka působí protismyslně, vytýká-li žalobce na jednu stranu správnímu orgánu pomalost a na druhou stranu se domáhá zrušení jeho rozhodnutí, čímž by celková doba řízení ještě více narostla. Lhůty podle § 11 zákona č. 498/1990 Sb., o uprchlících či podle ust. § 27 zákona o azylu jsou pak z povahy věci lhůtami pořádkovými a jejich nedodržení nemá pro rozhodnutí ve věci, kromě případných sankčních důsledků pro příslušného pracovníka žalovaného, žádné důsledky. Jejich porušení je proto vadou, která nemohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Stejný závěr se pak týká velkého množství stížností, jež žalobce v průběhu správního řízení podal. Ani tyto nemohou nic změnit na skutkově správném závěru žalovaného, že stěžovatel nebyl v zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod či pro své politické názory. Podle soudu je nakonec nesporné, že žalobce byl ve své vlasti vystaven důsledkům extrémně závažných podmínek vyskytujících se v ruských vazebních věznicích. Nelze pak vyloučit, že trestní stíhání žalobce, jakož i celé řady dalších osob, bylo stíženo závažnými vadami, včetně nezákonnosti. Tyto skutečnosti, stejně jako poškození zdraví stěžovatele sice nemohou být důvodem poskytnutí azylu, našly nicméně svůj výraz v rozhodnutí žalovaného o vztažení překážky vycestování na stěžovatele podle ust. § 91 zákona o azylu. Ze všech uvedených důvodů Městský soud v Praze žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád právní ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodnou zamítl.

Kasační stížností napadl stěžovatel rozsudek Městského soudu v Praze z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Naplnění důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje v tom, že soud nesprávně vyložil podmínky udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu tak, že je vztáhl pouze na politická práva a svobody v užším slova smyslu. Stěžovatel má naopak za to, že je nutno uvedená práva a svobody vykládat extenzivně tak, že zahrnují nejen práva politického charakteru, nýbrž i práva daleko důležitější, jako právo na zbavení osobní svobody pouze na základě řádného důvodu a na základě rozhodnutí soudu a dále pak i právo na vedení takového trestního stíhání, které je konformní nejen s požadavky místního trestního zákona, ale i s premisami spravedlivého procesu, jak je vnímán v judikatuře Ústavního soudu ČR a Evropského soudu pro lidská práva. Politicko-právní rozměr ve svém případě spatřuje stěžovatel v tom, že vyšetřování bylo vedeno osobami, které jsou členy tajné služby, jež neprovádějí vyšetřování, a dále v tom, že žalobci jeho vlastní stát odmítl poskytnout ochranu před zvlášť neidentifikovatelných politických skupin. Druhý argument stěžovatele spočívá v tom, že soud podle jeho názoru chybně posoudil existující rozpor mezi oběma výroky správního rozhodnutí, kdy na jedné straně nebyl stěžovateli udělen azyl, na druhou stranu byla na něj vztažena překážka vycestování. Vyhodnotil-li soud skutkový stav tak, že odůvodňuje vztažení překážky vycestování, měl podle názoru stěžovatele dospět také k závěru, že jsou v daném případě naplněny podmínky ust. § 12 zákona o azylu. Naplnění důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v tom, že soud neprovedl jím navržené důkazy, zejm. příslušnými ustanoveními trestního řádu Ruské federace. Jeho provedením by dle názoru stěžovatele soud zjistil komplexně skutkový stav. Jasně by pak vyplynulo, jakého protiprávního zacházení se mu v průběhu trestního řízení

dostalo a kolika porušení uvedených ustanovení se státní orgány v jeho procesu dopustily. Jednak tudíž nemá skutkový stav oporu ve spise, jednak byl při jeho zjišťování porušen zákon, když soud prvního stupně hodnotil postup cizího orgánu v souladu s cizím právem, které však nebylo předmětem dokazování. Důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je nakonec podle stěžovatele naplněn, neboť soud v odůvodnění svého rozhodnutí uzavřel, že se žalovaný věnoval případu zodpovědně a mimořádně pozorně. Takový závěr je dle jeho názoru nepřezkoumatelný. Soud přitom sám na jiném místě konstatoval, že žalovaný ve stěžovatelově případě porušil zákon, nerespektoval lhůty, spis nebyl řádně veden a ztrácely se z něj materiály. Za nepřezkoumatelné považuje rovněž rozhodnutí soudu, že nebyly v jeho případě dány důvody pro udělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu, zejm. s ohledem na svou invaliditu. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 21. 3. 2005 popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Má za to, že kasační stížnost byla podána opožděně. Na napadeném rozsudku Městského soudu v Praze je jako den nabytí právní moci vyznačen 11. květen 2004, kasační stížnost však byla podána až dne 27. 5. 2004, tedy po zákonem stanovené lhůtě. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje žalovaný na správní spis, zejm. na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako opožděnou odmítl, příp. ji zamítl pro nedůvodnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil tyto pro posouzení věci rozhodné skutečnosti: Dne 30. 9. 1999 podal stěžovatel žádost o přiznání postavení uprchlíka na území ČR, v níž uvedl, že byl v zemi původu obviněn z rozkradení peněz státu a z toho, že se v době vyhlášení celostátního pátrání skrýval. To však nebyla pravda, protože byl v té době v ČR. V Rusku byl rok vězněn a jeho pronásledování pokračovalo i po propuštění z vězení. Přestože byl v nemocnici, musel sám jezdit na výslechy, kde se měl přiznat, nevěděl však k čemu, neboť vyšetřovatelé nezískali v průběhu řízení žádné důkazy. Dne 3. 3. 1998 odjel z ČR legálně do Ruska, při svém návratu byl pak dne 21. 3. 1998 zatčen na hranicích. V písemném doplnění žádosti žalobce podrobně popsal svůj pobyt ve vazební věznici, zejm. nedobré zacházení, kterého se zde dostalo a v jehož důsledku byl po svém propuštění uznán invalidním ve třetím stupni. Pohovor k žádosti byl proveden dne 12. 11. 1999 v UT Jezová, na žádost stěžovatele v jazyce ruském za přítomnosti tlumočnice. Zde stěžovatel mimo jiné uvedl, že sice v Rusku není členem žádné politické strany, důvody jeho žádosti jsou však přesto politické, neboť jeho trestní stíhání mělo politický základ. Stíhání bylo zahájeno na popud náměstka ministra financí Vavilova, z obsahu usnesení o zahájení stíhání pak jasně vyplývá, že jeho důvody jsou čistě politické. Transakce, která je zámkou trestního stíhání, byla provedena v době, kdy již v bance nepracoval a na její přípravě se nepodílel. O dlouhodobý pobyt na území ČR nepožádal, protože nemá platný zahraniční pas. Z toho důvodu žádá, aby mu byl povolen pobyt na území ČR v režimu zákona o azylu. Ve spise jsou založeny listinné důkazy k jednotlivým skutkovým tvrzením, týkající se průběhu trestního řízení, zdravotního stavu a vzdělání stěžovatele, zpráva Komise státní dumy o bývalém prvním náměstku ministra financí Vavilozevi, článek z Moskevských novostí, jakož i zpráva MZV USA o dodržování lidských práv v Rusku za rok 1999.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda jsou splněny základní podmínky řízení, zejm. zda byla kasační stížnost podána včas. Z doručky založené v soudním spise zjistil, že napadený rozsudek Městského soudu v Praze byl stěžovateli doručen dne 17. 5. 2004,

kasační stížnost pak byla Městskému soudu v Praze doručena dne 28. 5. 2004, a byla proto podána včas. Nebyly-li dány důvody pro odmítnutí kasační stížnosti jako opožděné, přezkoumal Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu důvodů uvedených v kasační stížnosti, avšak dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Stížní důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je podle stěžovatele naplněn tím, že soud nesprávně vyložil podmínky udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu tak, že je vztáhl pouze na politická práva a svobody v užším slova smyslu, když podle jeho názoru je nutno tato vykládat extenzivně.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je a) pronásledován *za uplatňování politických práv a svobod*, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo *pro zastávání určitých politických názorů* ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel byl v zemi původu trestně stíhán v souvislosti s vyšetřováním majetkové trestné činnosti, kde výše škody dosahovala v přepočtu řádově miliard českých korun. Z průběhu a metod vyšetřování, jakož i toho, že se v předmětné věci angažovaly tajné služby stěžovatel dovozuje, že šlo o proces se zjevně politickým podtextem, a že byl tudíž pronásledován ve smyslu ust. § 12 písm. a) zákona o azylu. Bez ohledu na opodstatněnost stěžovatelových tvrzení o politickém pozadí dané kauzy, resp. zapletenosti politických struktur či tajných služeb do ní, je Nejvyšší správní soud téhož názoru jako Městský soud v Praze, že žádná z těchto skutečností nedokládá, že by byl stěžovatel trestně stíhán (pronásledován) za uplatňování politických práv a svobod, příp. se důvodně obával pronásledování pro zastávání určitých politických názorů. Podle ustálené judikatury správních soudů předpokládají takto stanovené podmínky udělení azylu minimálně, že žadatel o azyl nějaké politické přesvědčení má, že je schopen je formulovat a prezentovat a stává se proto ve své domovské zemi vládním úřadům nebo jiným vlivným místům nepohodlným, je proto pronásledován a nebo lze takové pronásledování důvodně očekávat (podle rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 8. 1993, č. j. 6 A 510/93-30). I v případě, že Nejvyšší správní soud přistoupí na stěžovatelovu tezi o snaze státních orgánů nezákonně jej stíhat, je zřejmé, že důvodem takového jednání nebyla politická orientace stěžovatele, nýbrž jeho (byť dřívější) vysoké postavení ve sféře komerčního bankovníctví v Rusku, s jehož aktivitami je celá trestní kauza spojena. Nelze proto přisvědčit názoru stěžovatele, že pojem politické přesvědčení je nutno vykládat extenzivně v jím nastíněném smyslu, neboť účelem politického azylu není poskytovat ochranu osobám politicky indiferentním, nýbrž osobám s jednoznačnou politickou orientací, která se neslučuje se směrem, jímž se ubírá politika vládní. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v daném případě nejsou splněny podmínky udělení azylu podle ust. § 12 písm. a) ani b) zákona o azylu, neboť stěžovatel nebyl v zemi původu pronásledován ani mu nehrozí pronásledování z důvodů zákonem taxativně vyjmenovaných.

Stěžovatel dále tvrdí, že rozhodnutí žalovaného je vnitřně rozporné (chaotické), říká-li se v něm na jednu stranu, že nesplňuje podmínky udělení azylu, a na druhou stranu se na něj vztahuje překážka vycestování. Ani této námitce nemůže Nejvyšší správní soud přisvědčit. Jak již Nejvyšší správní soud judikoval, podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu a překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle ustanovení § 12 tohoto zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 5 citovaného zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání

žádosti o azyl. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2004, čj. 2 Azs 12/2004-40). Výrok o existenci či neexistenci překážky vycestování pak není samostatným výrokem, nýbrž váže se na výrok o neudělení azylu podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu (§ 28 zákona o azylu ve znění účinném v době rozhodování správního orgánu). Z uvedeného je zřejmé, že udělení azylu a vztažení překážky vycestování jsou dva rozdílné právní instituty, kdy rozhodnutí o posléze uvedeném je vázáno na negativní rozhodnutí ohledně prvního. I tehdy, nesplňuje-li žadatel podmínky udělení azylu, totiž mohou v případě jeho návratu do vlasti nastat (hrozit) skutečnosti předvídané ust. § 91 zákona o azylu. Takto nakonec zhodnotil situaci stěžovatele žalovaný když rozhodl, že stěžovatel nesplňuje zákonné podmínky udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu (viz výše), při posuzování existence překážek vycestování, ke kterému byl podle zákona povinen, však dospěl k závěru, že nelze v případě jeho návratu do vlasti vyloučit ve vztahu k jeho osobě nelidské či ponižující zacházení. Obě na sebe navazující rozhodnutí žalovaného byla tudíž vydána v souladu se zákonem o azylu a žádný logický rozpor mezi nimi neexistuje. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) v předmětné věci není dán.

Důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. je dle stěžovatele dán tím, že soud neprovedl jím navržené důkazy příslušnými ustanoveními trestního řádu Ruské federace. Jejich provedením by dle názoru stěžovatele soud zjistil komplexně skutkový stav, neboť by z nich jasně vyplynulo, jakého protiprávního zacházení se mu v průběhu trestního řízení v zemi původu dostalo a kolika porušení uvedených ustanovení se státní orgány v jeho procesu dopustily. Skutkový stav tak nemá oporu ve spise, navíc byl při jeho zjišťování porušen zákon, když soud prvního stupně hodnotil postup cizího orgánu v souladu s cizím právem, které však nebylo předmětem dokazování.

Rovněž tyto námitky stěžovatele nejsou důvodné. Co se týká dokazování v řízení před správními soudy, podle § 52 odst. 1 s. ř. s. *soud rozhodne*, které z navržených důkazů provede, a *může* provést i důkazy jiné. Podle ust. § 77 s. ř. s. pak soud provádí dokazování při jednání. V rámci dokazování *může* zopakovat nebo doplnit důkazy provedené správním orgánem. Je tedy na úvaze soudu, zda a v jakém rozsahu dokazování v řízení provede. Protizákonné zacházení se stěžovatelem v průběhu jeho věznění soud žádným způsobem nezpochybnil, naopak v podstatě veškeré skutečnosti stěžovatelem tvrzené připouští (viz strana 7 rozsudku), správně je však neshledal ve vztahu k posouzení předmětné věci relevantní, a tudíž - logicky - v tomto směru neprováděl ani žádné dokazování. V neposlední řadě soud postup ruských státních orgánů nehodnotil v souladu s právem Ruské federace, jak tvrdí stěžovatel, nýbrž ve vztahu k mezinárodně-právním předpisům, které našly výraz rovněž v české právní úpravě v podobě zákona o azylu (zejm. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí publikované pod č. 209/1992 Sb.). K žádnému porušení zákona při zjišťování skutkové podstaty proto ze strany správního orgánu ani soudu nedošlo. Nejvyšší správní soud tak neshledal ani naplnění stížního důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Závěry soudu, že se žalovaný věnoval případu zodpovědně a mimořádně pozorně, jakož i že nebyly dány důvody pro udělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu, jsou nakonec podle stěžovatele nepřezkoumatelné, čímž je podle něj naplněn důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Co se týká prve uvedeného závěru Městského soudu v Praze, ztotožňuje se Nejvyšší správní soud plně s jeho závěry ohledně pořádkových lhůt a důsledků jejich porušení žalovaným. K otázce soudního přezkumu rozhodnutí o udělení či neudělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu již dříve Nejvyšší správní soud judikoval, že azyl z humanitárních důvodů lze udělit pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Není na něj právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou správního uvážení správního orgánu. Samotné správní rozhodnutí pak podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48). Žádná z uvedených pochybení v rozhodnutí žalovaného Nejvyšší správní soud neshledal a uzavírá proto, že naplněn v daném případě není ani důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Ze shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadený rozsudek netrpí vadou podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) ani d) s. ř. s. a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalobce měl ve věci úspěch, prokazatelné náklady řízení o kasační stížnosti mu však nevznikly. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 24. května 2006

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu